

ការវិភាគមតិសាធារណៈ

សន្ទនាថ្ងៃច័ន្ទសំបូរលោកបណ្ឌិត គិន ភា នៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

ការវិភាគលើមតិយោបល់ចំនួន ២,៣៦៩ ក្នុងបណ្តាញសង្គម Facebook
ប្រភព៖ ទំព័រ Facebook របស់ Cambonomist | ផ្សព្វផ្សាយថ្ងៃទី១៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៦
កិច្ចពិភាក្សាតម្កលៈ "សណ្តាប់ធ្នាប់ពិភពលោកក្នុងបរិបទថ្មី" | ថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៦

របាយការណ៍វិភាគផ្សាយ
ថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៦

សូចនាករសំខាន់ៗសង្ខេប

គោលបំណង

របាយការណ៍នេះពិនិត្យទៅលើទស្សនៈរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ចំពោះសុន្ទរកថារបស់លោកបណ្ឌិត គិន ភា នៅក្នុងរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃទី១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៦។ យើងបានប្រមូលមតិយោបល់ចំនួន ២,៣៦៩ ពីទំព័រហ្វេសប៊ុក Cambonomist និងបានសិក្សា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរគោលសំខាន់ៗចំនួនបួនដូចខាងក្រោម៖

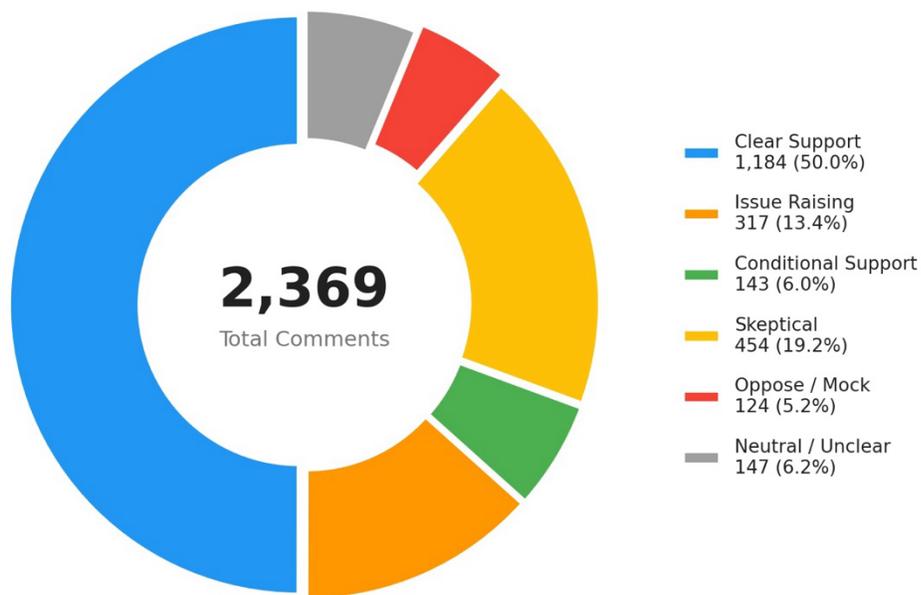
- ១. តើមតិប្រជាពលរដ្ឋគាំទ្រ ឬជំទាស់នឹងសុន្ទរកថានេះឬទេ?** យើងបានរាប់ចំនួនមតិដែលយល់ស្រប មិនយល់ស្រប ឬមិនមានមតិច្បាស់លាស់។ លទ្ធផលបង្ហាញថា ៦៩,៤% នៃមតិគាំទ្រសុន្ទរកថានេះ និង ២៤,៤% បញ្ចេញមតិជំទាស់។
- ២. តើបញ្ហាអ្វីខ្លះដែលប្រជាពលរដ្ឋបានលើកឡើង?** មតិយោបល់ជាច្រើនបានលើកឡើងពីបញ្ហាធំៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដូចជាអំពើពុករលួយ (៣៤៩ មតិ), តម្រូវការនៃការកែទម្រង់, បញ្ហាដីធ្លី និងព្រំដែន, និងការអនុវត្តមិនស្មើគ្នានៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។
- ៣. តើប្រជាពលរដ្ឋបញ្ចេញអារម្មណ៍របស់ពួកគេតាមរបៀបណា?** មនុស្សមួយចំនួនបានប្រើប្រាស់ពាក្យសម្តីបែបសមរម្យ និងបែបមានក្តីសង្ឃឹម។ ចំណែកឯអ្នកខ្លះទៀតបានប្រើប្រាស់ភាសាបែបខឹងសម្បារ ឬខឹងចំអក។ យើងបានវាស់ស្ទង់នូវកម្រិតនៃអារម្មណ៍ចាប់ពីវិជ្ជមាន រហូតដល់អវិជ្ជមាន។
- ៤. តើប្រជាពលរដ្ឋយល់ឃើញយ៉ាងណាចំពោះគោរមងារ «បណ្ឌិត»?** មនុស្សមួយចំនួនជឿជាក់ថា លោកបណ្ឌិត គិន ភា គឺជាបញ្ហាពិតប្រាកដ។ មនុស្សមួយចំនួនទៀតបានរិះគន់អ្នកមានចំណេះដឹងផ្សេងទៀតដែលរក្សាភាពស្ងៀមស្ងាត់ចំពោះបញ្ហាជាតិ។ មតិខ្លះក៏បានលើកឡើងពីលោកបណ្ឌិត កែម ឡី ដែលជាអ្នកវិភាគខ្មែរដ៏ល្បីល្បាញម្នាក់ដែលត្រូវបានគេធ្វើឃាតក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ ដើម្បីយកមកប្រៀបធៀបជាមួយនឹងបញ្ហានានាពេលបច្ចុប្បន្ន។

ផ្នែកទី១៖ ការបែងចែកឥរិយាបថមតិ

ផ្នែកនេះបង្ហាញពីអារម្មណ៍របស់សាធារណជនចំពោះសន្ទរកថារបស់លោកបណ្ឌិត គិន ភា។ ការវិភាគបានបែងចែករាល់មតិយោបល់នីមួយៗទៅជា ៦ប្រភេទផ្សេងៗគ្នា។ បន្ទាប់ពីការពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់ លទ្ធផលបង្ហាញថា ពាក់កណ្តាលនៃមតិយោបល់ទាំងអស់គឺគាំទ្រសន្ទរកថារបស់លោកបណ្ឌិត គិន ភាយ៉ាងច្បាស់លាស់ និងប្រហែលមួយភាគបួន បានបង្ហាញពីការសង្ឃឹម ឬការជំទាស់។

គំនូសតាងដូណាត់នៃឥរិយាបថមតិជារួម

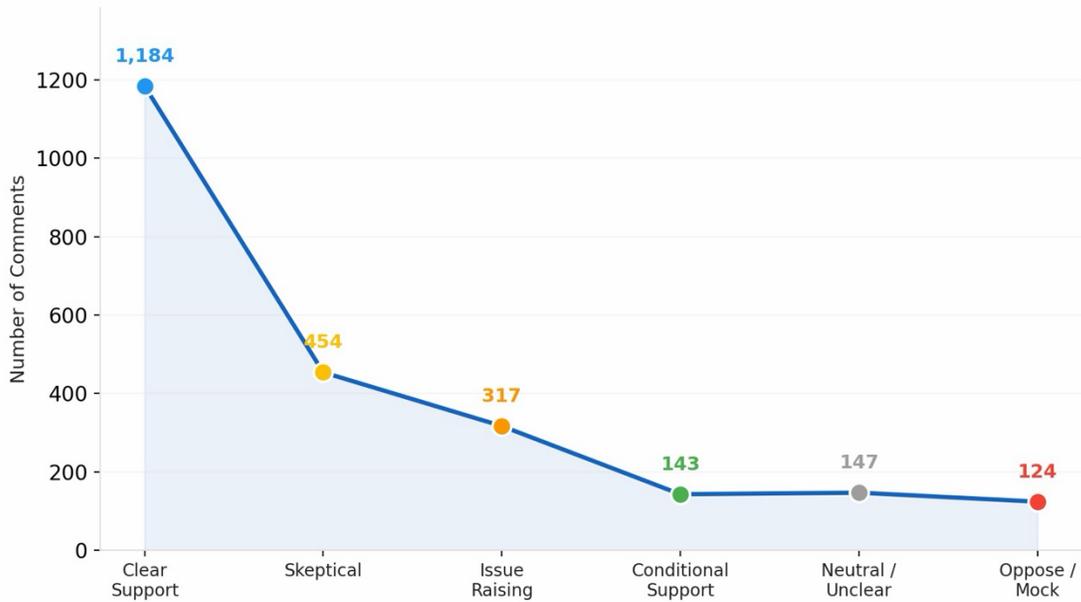
ការបែងចែកនៃអារម្មណ៍របស់សាធារណៈ

ប្រភេទដែលធំជាងគេបំផុតគឺ **ការគាំទ្រយ៉ាងច្បាស់លាស់** ដែលមានចំនួន ១,១៨៤ មតិ (៥០.០%)។ អ្នកបញ្ចេញមតិទាំងនេះយល់ស្របនឹងអ្វីដែលលោកបណ្ឌិត គិន ភា បានលើកឡើង។ ប្រភេទធំទីពីរគឺ **មតិបែបមន្ទិលសង្ឃឹម** ដែលមានចំនួន ៤៥៤ មតិ (១៩.២%)។ មតិដែល **លើកឡើងអំពីបញ្ហា** ឈរនៅលំដាប់ទីបី ដែលមានចំនួន ៣១៧ មតិ (១៣.៤%)។ រីឯមតិចំនួន ១២៤ (៥.២%) បានប្រើប្រាស់ **ភាសាបែបចំអក ឬអសុរស**។ បន្ទាប់ពីការពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់ មានមតិត្រឹមតែ ១៤៧ ប៉ុណ្ណោះ (៦.២%) ដែលស្ថិតក្នុង **ភាពមិនច្បាស់លាស់ ឬទូទៅ**។

បរិមាណមតិយោបល់តាមប្រភេទនីមួយៗ

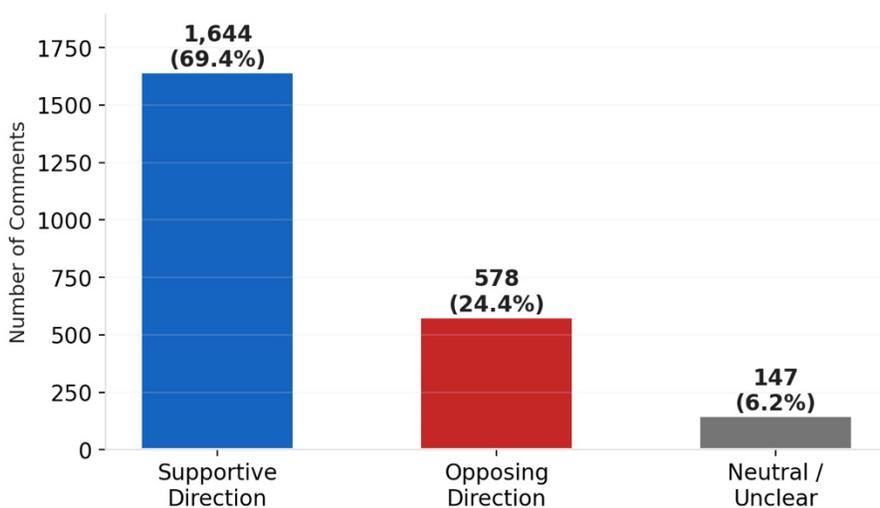
បរិមាណមតិយោបល់តាមប្រភេទនៃទំនោរអារម្មណ៍

ខ្សែក្រហមខាងលើបង្ហាញពីចំនួនមតិយោបល់ក្នុងប្រភេទនីមួយៗ។ **ការគាំទ្រយ៉ាងច្បាស់លាស់** មានកម្រិតខ្ពស់ជាងប្រភេទផ្សេងៗទៀតទាំងអស់។ នេះមានន័យថា មតិសាធារណៈភាគច្រើនមានភាពវិជ្ជមានចំពោះសន្ទរកថានេះ។

ទំនោរជាទូទៅ៖ ការគាំទ្រ និង ការជំទាស់

ទិសដៅនៃទំនោរអារម្មណ៍របស់សាធារណៈទូទៅ

នៅពេលដែលបូកសរុបប្រភេទមតិវិជ្ជមានទាំងអស់បញ្ចូលគ្នា (ការគាំទ្រយ៉ាងច្បាស់លាស់ + ការគាំទ្រដោយមានលក្ខខណ្ឌ + ការលើកឡើងអំពីបញ្ហា) ឃើញថា **៦៩.៤%** នៃមតិយោបល់ទាំងអស់គឺស្ថិតក្នុង **ទិសដៅគាំទ្រ**។ រីឯ **២៤.៤%** ស្ថិតក្នុង **ទិសដៅផ្ទុយ** (មតិបែបមន្ទិលសង្ស័យ + ការជំទាស់/ការចំអក)។ ហើយមានត្រឹមតែ **៦.២%** ប៉ុណ្ណោះ ដែលស្ថិតក្នុងលក្ខណៈទូទៅ ឬមិនច្បាស់លាស់។

ប្រភេទ	ចំនួនមតិ	ភាគរយ
ការគាំទ្រយ៉ាងច្បាស់លាស់	1,184	50.0%
ការលើកឡើងអំពីបញ្ហា	317	13.4%
ការគាំទ្រដោយមានលក្ខខណ្ឌ	143	6.0%
មតិបែបមន្ទិលសង្ស័យ	454	19.2%
មតិជំទាស់/មតិចំអក	124	5.2%
មតិទូទៅ ឬមិនច្បាស់លាស់	147	6.2%

ការរកឃើញសំខាន់៖ សូម្បីតែក្នុងចំណោមមតិបែបមន្ទិលសង្ស័យ (១៩.២%) ក៏មិនមែនមានន័យថាពួកគេមិនយល់ស្របនឹងអ្វីដែលលោកបណ្ឌិត គិន ភា បានលើកឡើងនោះដែរ។ ពួកគេយល់ស្របថា អំពើពុករលួយ និងបក្ខពួកនិយម គឺជាបញ្ហាពិតប្រាកដ។ ប៉ុន្តែ ពួកគេគ្រាន់តែមានមន្ទិលសង្ស័យថា តើរដ្ឋាភិបាលនឹងចាត់វិធានការដែរឬយ៉ាងណា។ ឃ្លាដែលគេនិយមប្រើបំផុតគឺ «និយាយបាន តែធ្វើមិនបាន» និង «បើជឿតាមហ្នឹង ច្បាស់ជាចប់ឆាប់ៗ»។

សម្រង់នៃមតិគាំទ្រយ៉ាងច្បាស់លាស់

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
១	ដល់ពេលហើយដែលបណ្ឌិតបញ្ជូនរន្តគួរតែហ៊ាននិយាយដូចគាត់	៤០២
២	ណឹងបានហៅថាបណ្ឌិត ខ្ញុំគាំទ្រ100%	៥០
៣	Bravo Dr. Kin Phear, you have my admiration.	០
៤	Good speech and meaningful. I agree with you	០
៥	ខ្ញុំគាំទ្រ ប្រសាសន៍ លោក បណ្ឌិត គិន ភា	១៥

សម្រង់មតិបែបមន្ទិលសង្ស័យ

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
1	ទ្រឹស្តីល្អ អនុវត្តន៍សូន្យ	២៤៦
2	ដឹងដែលតែកែមិនបាន ស ប្រែជាខ្មៅ ខ្មៅជាបណ្ឌិត	៣៤
3	បើនិយាយអញ្ចឹងតាំងពីយូរប្រហែលជាប្រទេសមានបាត់	១៤

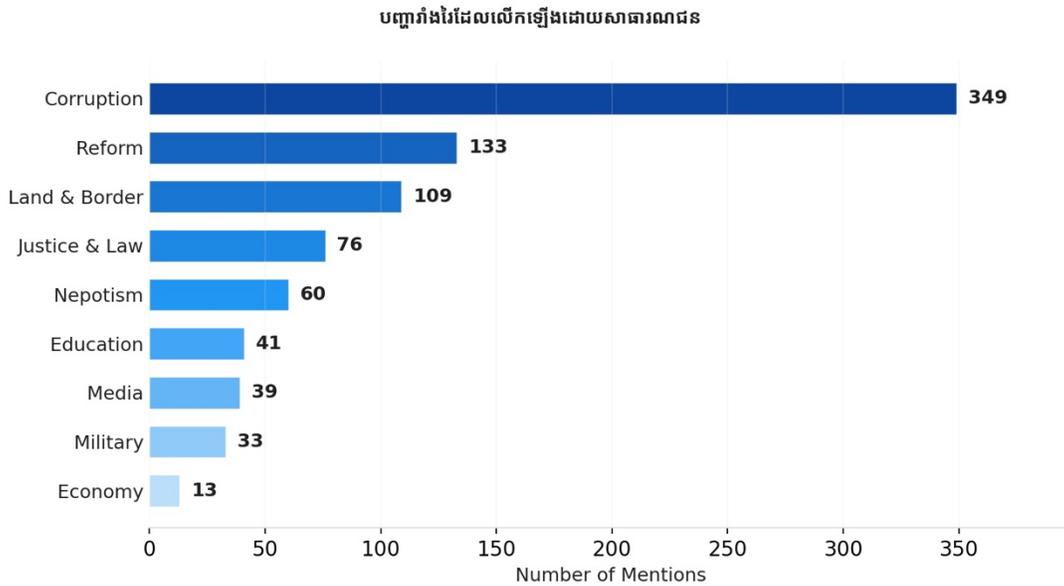
4	មិនដឹងថារដ្ឋាភិបាលស្តាប់ចូលត្រចៀករិងត់	៣
5	ស្តាប់ចង្អៀតហើយ នៅឡើយអនុវត្តន៍	៣

សម្រង់មតិជំនាន់/មតិចំអក

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
1	អាចម៍	៣
2	ឃ្លោកលិច អំបែងអណ្តែត(ចេហត្រឹមតែថា៖ហើយចោល >>>>>	១
3	គេអោយគាត់និយាយទេ ខិខិខិ	១
4	សូន្យ	០

ផ្នែកទី២៖ បញ្ហាដែលលើកឡើងដោយសាធារណជន

មតិយោបល់ជាច្រើនបានលើកឡើងអំពីបញ្ហាជាក់ស្តែងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលសាធារណជនចង់ឱ្យរដ្ឋាភិបាលដោះស្រាយ។ បញ្ហាទាំងនេះមិនមែនជារឿងថ្មីនោះទេ។ សាធារណជនបានរង់ចាំដំណោះស្រាយអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ។

អំពើពុករលួយ (ការលើកឡើងចំនួន ៣៤៩ ដង)

អំពើពុករលួយគឺជាបញ្ហាលំដាប់ទីមួយ ដែលត្រូវបានលើកឡើងក្នុងចំណោមមតិយោបល់ទាំងអស់រហូតដល់ ១៤,៧%។ អ្នកបញ្ចេញមតិបានសរសេរថា អំពើពុករលួយគឺជាអ្វីដែលកើតមានតាំងពីថ្នាក់ក្រោមរហូតដល់ថ្នាក់លើនៃប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល។ មតិយោបល់ជាច្រើនបានលើកឡើងថា អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយមិនទាន់សម្រេចបានលទ្ធផលពិតប្រាកដណាមួយនៅឡើយទេ។ អ្នកបញ្ចេញមតិមួយចំនួនបានចែករំលែកថា ពួកគេត្រូវបង់ប្រាក់ដើម្បីទទួលបានការងារក្នុងក្របខ័ណ្ឌរដ្ឋ។ មតិប្រៀបធៀបដែលគេនិយមប្រើបំផុតគឺ «ហោសឆ្កើរត្រូវហោសពីលើចុះមកក្រោម» ដែលមានន័យថា ការកែទម្រង់ត្រូវតែចាប់ផ្តើមចេញពីថ្នាក់ដឹកនាំមុនគេ។ បញ្ហាជួញដូរគ្រឿងញៀន និងល្បែងស៊ីសងតាមប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត ក៏ត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាផ្នែកមួយនៃបញ្ហាអំពើពុករលួយផងដែរ។

ការកែទម្រង់ (ការលើកឡើងចំនួន ១៣៣ ដង)

បញ្ហាធំបំផុតទីពីរ គឺការអំពាវនាវឱ្យមានការកែទម្រង់។ ប្រជាពលរដ្ឋចង់បានការផ្លាស់ប្តូរពិតប្រាកដនៅក្នុងរបៀបដែលរដ្ឋាភិបាលធ្វើការ។ មតិជាច្រើនលើកឡើងថា ប្រទេសជាតិកំពុងស្ថិតក្នុងចំណុចរបត់ដ៏សំខាន់មួយ ហើយ

ប្រសិនបើថ្នាក់ដឹកនាំមិនដាស់តឿនខ្លួនឯងទេ នោះប្រជាជាតិ នឹងប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ។ មតិយោបល់ដូចជា « ដល់ពេលត្រូវភ្ញាក់រលឹកហើយ » និង « ល្មមឈប់បានហើយ » បានបង្ហាញពីភាពបន្ទាន់នៃតម្រូវការរបស់សាធារណជន។

បញ្ហាដីធ្លី និងព្រំដែន (ការលើកឡើងចំនួន ១០៩ ដង)

ប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងអំពីបញ្ហាដីធ្លី និងព្រំដែន។ ពួកគេលើកឡើងថា ដីធ្លីនៅតាមតំបន់ព្រំដែនបានធ្លាក់ទៅក្នុងដៃរបស់ពួកអ្នកមានអំណាច (ឧកញ៉ា) និងមន្ត្រីមានបុណ្យស័ក្តិខ្ពង់ខ្ពស់ ជាជាងក្លាយជាកម្មសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋសាមញ្ញ។ មតិយោបល់មួយចំនួនក៏បានបង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភចំពោះវត្តមានរបស់ជនជាតិវៀតណាមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។

យុត្តិធម៌ និងនីតិវិធី (ការលើកឡើងចំនួន ៧៦ ដង)

ប្រជាពលរដ្ឋចង់បានប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ដែលប្រសើរជាងមុន។ ពួកគេទាមទារឱ្យមានតុលាការឯករាជ្យ និងការអនុវត្តនីតិវិធីពិតប្រាកដ។ មនុស្សមួយចំនួនមានអារម្មណ៍ថា ច្បាប់ហាក់ដូចជាមានប្រសិទ្ធភាពតែលើជនក្រីក្រ ប៉ុន្តែមិនមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះអ្នកមានអំណាចនោះឡើយ។

បក្ខពួកនិយម និងគ្រួសារនិយម (ការលើកឡើងចំនួន ៦០ ដង)

សាធារណជនមើលឃើញថា បក្ខពួកនិយមមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអំពើពុករលួយ។ តំណែងនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយផ្អែកលើខ្សែស្រឡាយគ្រួសារ ជាជាងសមត្ថភាពពិតប្រាកដ។ អ្នកបញ្ចេញមតិម្នាក់បានលើកឡើងថា គ្រប់ក្រសួងទាំងអស់ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដូចជាអាជីវកម្មគ្រួសារអញ្ចឹង។

បញ្ហាផ្សេងៗទៀត

បញ្ហាផ្សេងទៀតរួមមាន៖ គុណភាពអប់រំ (៤១ ដង), សេរីភាពសារព័ត៌មាន (៣៩ ដង), ការកែទម្រង់យោធា (៣៣ ដង), និងសេដ្ឋកិច្ច និងជីវភាពរស់នៅ (១៣ ដង)។ ប្រជាពលរដ្ឋចង់ឱ្យវិស័យអប់រំមានការរីកចម្រើន ជាពិសេសនៅតំបន់ជនបទ ចង់ឱ្យសារព័ត៌មានមានភាពស្មោះត្រង់ និងចង់ឱ្យមានឱកាសសេដ្ឋកិច្ចពិតប្រាកដសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប។

សម្រង់មតិដែលនិយាយពីបញ្ហាអំពើពុករលួយ

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
1	បើមន្ត្រីដូចលោកឱ្យបាន 50% ប្រទេសយើងមិនដល់ថ្នាក់ហ្នឹងទេរាល់ថ្ងៃនេហាព្រោហអីស្រុកខ្មែរអ្នកណាក៏ដឹងដែរ ។ពុករលួយផ្តាំពីក្រោមដល់លើ	១០៩
2	នៅឃុំប្រមោយស្រុកវាលវែងខេត្តពោធិ៍សាត់មានមន្ត្រីមួយចំណួនតូចយុបយឺតគ្នា ធ្វើបាបប្រជាពលរដ្ឋយកដីគ្នា 40% ហើយមិនឱ្យគ្នានៅទៀត	៥

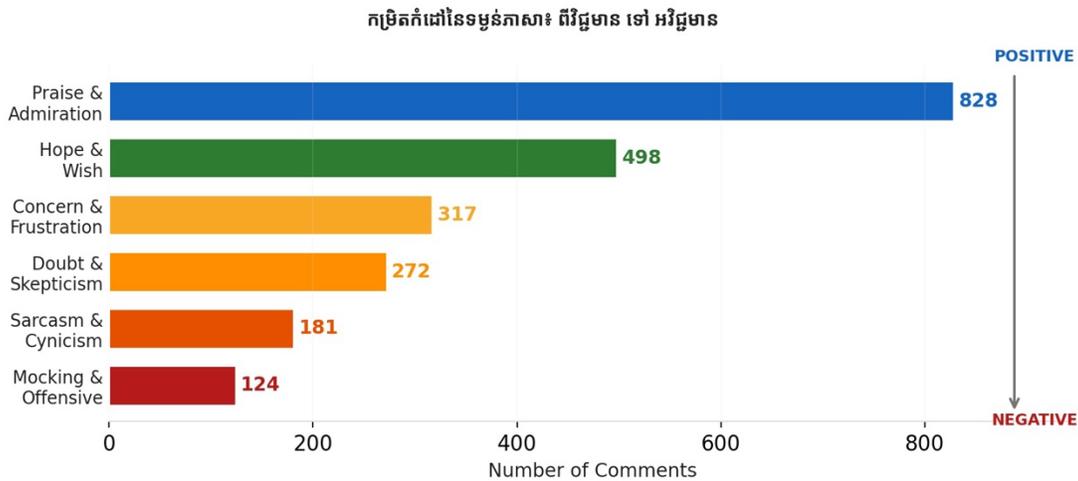
3	អំពើពុករលួយដូចជាសម្រាមត្រូវបានលើកចំហក្រោមហើយការកំចាត់អំពើពុករលួយមិនត្រូវគិតពីបក្សពួកឡើយ។	២
4	រឿងពុករលួយប្រហែលមិនមានផ្លូវទេ 😞	១
5	ដកក្រសួងប្រឆាំងអំពើពុករលួយចោរទៅ	១

សម្រង់មតិដែលនិយាយពីកំណែទម្រង់ និងបញ្ហាផ្សេងៗ

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
1	គាំទ្របណ្ឌិតគិន ភាចាក់ចំបេហដូងត្រូវកែទម្រង់ទើបជាតិយើងខ្លាំង	២
2	យើងខ្សោយ បក្សពួកនិយម	២
3	Rural children must also be given proper opportunities for development and education.	១
4	ប្រទេសជិតរលាយអស់ល្មមភ្នាក់ខ្លួនហើយ។	១
5	ចុះហើយដ្ឋានដឹកនាំដោយនយោបាយ មិនឲ្យរើសអើងនយោបាយដោយរបៀបណា 😞	១

ផ្នែកទី៣៖ កម្រិតកម្ដៅនៃទម្ងន់ភាសា

កម្រិតកម្ដៅ នេះបង្ហាញពីទម្ងន់នៃភាសាដែលអ្នកបញ្ចេញមតិបានប្រើប្រាស់។ ពណ៌ប្រែប្រួលចាប់ពីពណ៌ខៀវ (វិជ្ជមាន) រហូតដល់ពណ៌ក្រហម (អវិជ្ជមាន)។ មតិភាគច្រើនប្រើប្រាស់ភាសាបែបវិជ្ជមាន ឬបង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភ។ ចំណែកឯមតិបែបចំអក និងមតិដែលប្រើពាក្យសម្តីអសុរោះ (ដែលបង្ហាញដោយពណ៌ក្រហម) គឺឃើញមានជាផ្នែកតូចមួយប៉ុណ្ណោះ។

កម្រិតទឹកកម្ដៅនេះបង្ហាញថា ប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនបានបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេដោយមានការក្តីគោរព។ មតិយោបល់ជាង ៨០០ បានប្រើប្រាស់ភាសាបែបកោតសរសើរ។ មតិជាង ៥០០ ផ្សេងទៀតបានបង្ហាញពីក្តីសង្ឃឹម និងការចង់បាន។ មានមតិយោបល់ចំនួន ១២៤ ដែលបានប្រើប្រាស់ភាសាបែបចំអក ឬអសុរោះ (ដែលបង្ហាញដោយពណ៌ក្រហម)។ នេះមានន័យថា សាធារណជនយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ចំពោះប្រធានបទនេះ ទោះបីជាមានក្រុមតូចមួយដែលនិយមប្រើសម្តីបែបដឹងដឹង និងចំអកឡើយក៏ដោយ។

សម្រង់មតិ កោតសរសើរ (ពណ៌ខៀវ)

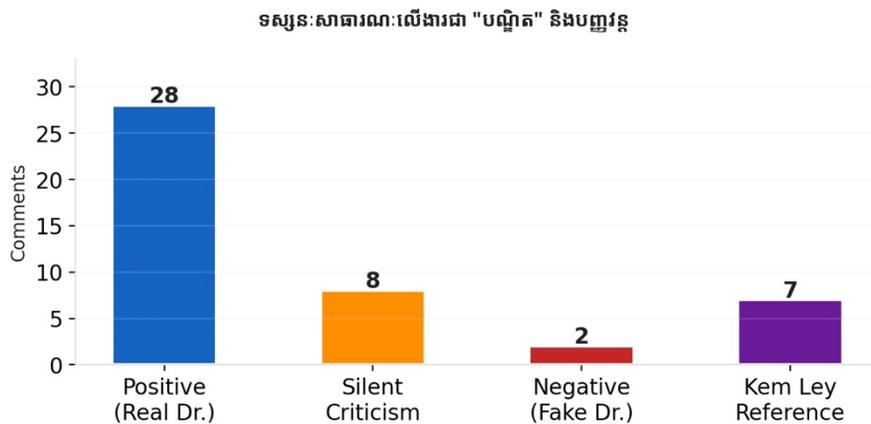
ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
១	សង្ឃឹមថាទស្សនៈរបស់លោកបណ្ឌិតបានអនុវត្តនៅស្រុកយើង អោយបានស្ទើរភាព	១៨
២	Thank you very much for giving us a very good advice and well said	០
៣	Yeah I agreed with you ¹⁰⁰ 🙌	០
៤	បងនិយាយពិរោហមាំហាស់	០
៥	លោកនិយាយមានអត្ថន័យណាស់	០

សម្រង់មតិបែបចំអក ឬអសុរោះ (ពណ៌ក្រហម)

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
1	អាចម៍ បានតែនិយាយ អាស៊ីនោហរាជំជាងពូ	0
2	អាចម៍ឆ្កែ🤪	0
3	សូន្យ	0
4	អាចម៍	0

ផ្នែកទី៤៖ ទស្សនៈរបស់សាធារណជនចំពោះគោរមងារ «បណ្ឌិត» និងបញ្ហាដែលរក្សាភាពស្ងៀមស្ងាត់

មតិយោបល់ចំនួន ២៨៩ បានលើកឡើងអំពីគោរមងារ «បណ្ឌិត»។ សាធារណជនបញ្ចេញមតិយោបល់យ៉ាងខ្លាំងចំពោះអ្វីដែលជាលក្ខណៈសម្បត្តិពិតប្រាកដរបស់បណ្ឌិត។

តើអ្វីទៅជា «បណ្ឌិតពិតប្រាកដ»?

មតិយោបល់ចំនួន ២៨ បានបញ្ចេញមតិសរសើរលោកបណ្ឌិត គិន ភា ថាជា «បណ្ឌិតពិតប្រាកដ»។ ពួកគេបានលើកឡើងនូវពាក្យសម្តីដូចជា៖ «នេះហើយទើបគេហៅថាបណ្ឌិត» និង «ពិតជាស័ក្តិសមនឹងគោរមងារបណ្ឌិតណាស់»។ សាធារណជនជឿជាក់ថា គោរមងារបណ្ឌិតគួរតែមកជាមួយនូវសីលធម៌ និងភាពក្លាហានក្នុងការនិយាយការពិត មិនមែនមានត្រឹមតែសញ្ញាបត្រលើក្រដាសនោះឡើយ។

ការរិះគន់ចំពោះបញ្ហានៃលទ្ធភាពស្ងៀមស្ងាត់

មតិយោបល់ចំនួន ២១ បាននិយាយចំពោះអំពីភាពស្ងៀមស្ងាត់របស់អ្នកមានចំណេះដឹងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ មតិយោបល់ដែលទទួលបានការគាំទ្រ (Likes) ច្រើនជាងគេបំផុតនៃការ Like ទាំងអស់ក្នុងផ្នែកនេះមានចំនួន ៤០២ Likes ដោយបានសរសេរថា៖ «ដល់ពេលដែលបញ្ហានានា និងអ្នកចេះដឹង ត្រូវហ៊ានដើរឈរនិយាយដូចលោកបណ្ឌិតហើយ»។

សាធារណជនមានអារម្មណ៍ធុញទ្រាន់ និងខកចិត្តដែលអ្នកមានចំណេះដឹងជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដឹងនូវការពិត ប៉ុន្តែបែរជាជ្រើសរើសរកភាពស្ងៀមស្ងាត់ ដើម្បីសុវត្ថិភាព និងភាពសុខស្រួលផ្ទាល់ខ្លួន។ មតិយោបល់បានលើកឡើងនូវចំណុចដូចជា៖

- បញ្ហានានាតែហ៊ាននិយាយការពិត មិនមែនអង្គុយសោយសុខ និងស្វែងរកតែទ្រព្យសម្បត្តិបុណ្យស័ក្តិនោះទេ។
- អ្នកមានសញ្ញាបត្របណ្ឌិតជាច្រើនគ្រាន់តែធ្វើតាមបញ្ជា ប៉ុន្តែមានចំនួនតិចតួចណាស់ដែលហ៊ានគិត និងមានមតិឯករាជ្យ។
- ថ្នាក់ដឹកនាំលែងសួរស្តាប់យោបល់របស់រាជបណ្ឌិតសភាទៀតហើយ ខណៈដែលសមាជិកបណ្ឌិតសភាខ្លះក៏បានធ្វើអ្វីៗដើម្បីតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនផងដែរ។

សម្រង់មតិពីតួនាទីបណ្ឌិត និងភាពស្ងៀមស្ងាត់របស់បញ្ហានានា

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
១	ដល់ពេលហើយដែលបណ្ឌិតបញ្ហានានាតែហ៊ាននិយាយដូចគាត់	៤០២
២	ណឹងបានហៅថាបណ្ឌិត ខ្ញុំគាំទ្រ100%	៥០
៣	ដឹងដែលតែកែមិនបាន ស ប្រែជាខ្មៅ ខ្មៅជាបណ្ឌិត	៣៤
៤	នឹកលោកបណ្ឌិតកែម ឡើ	២២
៥	Yes! You are really Dr	០

ការធូរភ្ជាប់ទៅនឹងលោកបណ្ឌិត កែម ឡី

មតិយោបល់ចំនួន ៧ បានលើកឡើងអំពីលោកបណ្ឌិត កែម ឡី ដែលជាអ្នកវិភាគនយោបាយដែលត្រូវបានគេលួចធ្វើឃាតកាលពីឆ្នាំ ២០១៦។ ប្រជាពលរដ្ឋបានប្រៀបធៀបភាពក្លាហានរបស់លោកបណ្ឌិត គិន ភា ទៅនឹងលោកបណ្ឌិត កែម ឡី។ នេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា សាធារណជនយល់ច្បាស់អំពីហានិភ័យនៃការហ៊ាននិយាយរិះគន់ចំពោះហើយពួកគេកាន់តែផ្តល់តម្លៃ និងគោរពលោកបណ្ឌិត គិន ភា កាន់តែខ្លាំងឡើង ដោយសារតែភាពក្លាហានបែបនេះ។

សម្រង់មតិទាំងអស់ដែលបាននិយាយពីឈ្មោះ លោកបណ្ឌិត កែម ឡី

ល.រ	សម្រង់មតិ	ចំនួន Likes
១	នឹកលោកបណ្ឌិតកែម ឡី	២២
២	បណ្ឌិត កែម ឡី ឲ្យអនុសាសន៍ រហូតដល់បាត់ជីវិត អំពីការទទួលស្គាល់ការពិត ហើយកែលម្អរ	០
៣	មិនសរសើរមិនបាន ត្រូវតែសរសើរ និយាយពិតត្រឹមត្រូវល្អណាស់ បន្ទាប់ពីកែម ឡី	០
៤	ពេលលោកនិយាយ នឹកឃើញលោកបណ្ឌិតកែមឡីណាស់	០
៥	និយាយបានតែខ្លាចតែធ្វើមិនបាននោហទ។ មានបណ្ឌិតកែមឡីជាកំរូស្រាប់ទៅហើយ ដូចយើងដឹងហើយ	០
៦	ខ្ញុំក្រោកស្តាប់ប៉ុស្តិ៍រ៉ាត់យ៉ូអេហ្វអឹម.១០២ កាលលោកកែមឡី .អ៊ូរិរៈ. សុខទូច.គាត់វិភាគមកម៉្លេះ!! ជំងឺរលួយរលះ អួតក្មេងក្មាង បក្សពួកនិយម យកលុយទិញឈ្មោះមាមត្រី.ទិញកៅអីកន្លែងខ្លាញ់ វាមិនអាចព្យាបាលជារីលុបបំបាត់	០
៧	ប៉ុន្មានឆ្នាំទៀតទើបអាចធ្វើបានលោកបណ្ឌិត?បើស្រុកយើងស្តាប់តែមនុស្សម្នាក់ ! រីឯអ្នកចេហដឹង បិទមាត់លែងហ៊ាននិយាយការពិតអស់ហើយហ្នឹង ហ៊ាននិយាយការពិតដូចបណ្ឌិត កែម ឡី ត្រូវគេសំឡេងហាចោលទៀត ។	០

សេចក្តីសង្ខេប៖ តើសាធារណជនលែងផ្តល់តម្លៃដល់បញ្ហានៃដេលរក្សាភាពស្ងៀមស្ងាត់ មែនឬទេ?

ពិតមែន សាធារណជនបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់នូវការមិនផ្តល់តម្លៃចំពោះបញ្ហានៃដេលជ្រើសរើសរក្សាភាពស្ងៀមស្ងាត់។ ប៉ុន្តែ អារម្មណ៍(មិនផ្តល់តម្លៃ)នេះមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ ដែលជាការលាយឡំគ្នារវាងភាពធុញទ្រាន់ ការយល់យោគ (ពួកគេដឹងថាការនិយាយការពិតគឺមានគ្រោះថ្នាក់) និងក្តីសង្ឃឹម (ពួកគេចង់ឃើញមនុស្សកាន់តែច្រើនមានភាពក្លាហាន)។ លោកបណ្ឌិត គិន ភា ត្រូវបានគេសាទរយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះលោកបានបំបែកទម្លាប់នៃភាពស្ងៀមស្ងាត់នេះ។ សាធារណជនបានចាត់ទុកលោកជាភស្តុតាងដែលបង្ហាញថា គោរមងារ «បណ្ឌិត» គួរតែទាមទារឱ្យមានភាពក្លាហានផ្នែកសីលធម៌ មិនមែនមានត្រឹមតែសញ្ញាបត្រសិក្សាប៉ុណ្ណោះទេ។

Methodology

Data Sources

This analysis is based on three source of information:

1. **Event Summary:** A brief summary of the roundtable event “World Order in a New Context” held at the Royal Academy of Cambodia on March 13, 2026, which provide background and context for the speech.
Source: <https://rac.gov.kh/kh/posts/1984>
2. **Speech Transcript:** The full English transcript of Dr. Kin Phea’s speech, which was used to understand the key message and topic he address, including corruption, nepotism, rule of law, and the need for reform.
Source: <https://www.facebook.com/reel/1434371841610007>
3. **Public Comments:** A total of 2,369 Facebook comments collected from the Cambonomist Facebook post (published March 14, 2026). The comment data include user name, user ID, comment text, like count, and timestamp.
Source: <https://www.facebook.com/reel/1434371841610007>

Analysis Method

This analysis use keyword-based sentiment classification on all 2,369 comments. Each comment was check against comprehensive Khmer and English keyword list for support language, skepticism language, offensive language, conditional support, and issue-specific word.

Each comment get a score across multiple dimension and was put into the category with the strongest signal. Comments that only raise issue without clear support or opposition was categorize separately as “Issue Raising.” All comments was then manually review to correct any mis-categorization.

Comment Category Definitions

Below is a short definition of each sentiment category used in this report, so reader can understand what each group mean:

4. **Clear Support:** The commenter clearly agree with Dr. Kin Phea's speech. They use word like "support," "agree," "good speech," "bravo," or positive emoji such as 👍 and ❤️.
5. **Conditional Support:** The commenter agree with the speech but add a condition. For example: "Good idea, but can the government really do it?" or "I support this, only if they take real action."
6. **Issue Raising:** The commenter use the speech as a chance to talk about specific problem in Cambodia, such as corruption, drugs, border issue, nepotism, or education. They do not directly oppose the speech but focus on the issue itself.
7. **Skeptical:** The commenter doubt that any change will happen. They may agree with the problem but do not believe the government will act. Common phrase include "talk but can't do," "believe this, quick end," and "theory 10, practice 0."
8. **Oppose / Mock:** The commenter use mocking, sarcastic, or offensive language to reject the speech or the speaker. This include insult, name-calling, laughing emoji, or dismissive word like "rubbish," "clown," or "zero."
9. **Neutral / Unclear:** The comment is too short, ambiguous, or in another language to classify. This include single letter, random emoji, comment in Japanese or Chinese, or statement that do not show any clear opinion about the speech.

Limitation

This analysis have several limitation that the reader should be aware of:

- The analysis rely on keyword matching, which may not capture the full meaning of every comment. Khmer language have many misspelling, slang, and informal expression that are difficult to detect automatically.
- Sarcasm and irony are hard to identify by keyword alone. Some comment that appear positive may actually be sarcastic, and vice versa.
- The comment data only represent the opinion of Facebook user who choose to comment on the Cambonomist post. It do not represent the opinion of the whole Cambodian population.
- A small number of comment (6.2%) remain neutral or unclear because they are too short, written in other language (Japanese, Chinese), or do not contain enough information to classify.